

Із кузні часу
АНТОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ СЛОВАЦЬКОЇ ПОЕЗІЇ

у перекладах Іллі Галайди

Ужгород
ВАТ „Видавництво Закарпаття“

Пряшів
Спілка українських письменників Словаччини
Видавництво „Nitech, s. r. o.“

2007

ББК 84 (4 СЛЮ-УКР)
I 32

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

This book has received a subsidy from SLOLIA Committee,
the Center for Information on Literature in Bratislava.

© Павол Янік та інші

© Ілля Галайда, переклад зі словацької, 2007

© Ян Тілняк, художнє оформлення, 2007

ISBN 966-347-044-5

Павол ЯНІК

Народілля 15 жовтня 1956 року в Братиславі в родині інженера. Початкову школу та гімназію такінчів у 1976 роках в Братиславі. У 1976 – 1981-му роках навчався у Вишій школі музичних мистецтв у Братиславі за спеціальністю кінодраматургія, телевізійна драматургія, сценаристика. Після навчання був режисером на Чехословацькому радіо в Братиславі (1981-83). У 1983 – 1987-му роках працював у Міністерстві культури. Два роки був секретарем Спільки словацьких драматургів (1987-89). Три роки завідував редакцією газети відділу культури „Коридор“. З 1993 по 1998 рік – директор Міжнародного рекламного агентства GGK та Donar. З 1998 по 2002 рік – секретар Спільку словацьких пісменників, а з 2002 року – голова Спільку словацьких пісменників в Братиславі.

Видав збірки поезій „Неймовірні вісті“ (Nezaručené správy, 1981), „Дзеркало на кінці літа“ (Zrkadlo na konci leta, 1984), „Да побачення у множині“ (Do videnia v množnom čísle, 1991), „Хтось, неков бог“ (Nieкто ako boh, 1998), „Хай буде аромат твій“ (Buď vôňa tvoja, 2002), „Коливання твоїх боків“ (Kmitočet tvojich bokov, 2002). Крім того виступає як публіцист та автор численних афоризмів і радіоп'єс, підготував вибране поета Нікарагуа Леонела Ругаму „Земля – супутниця Місяця“ (Zem je obežnica Mesíaca, 1987), поета Литві Юстінаца Марцінкявічуца „Небозводі всіх кольорів“ (Oblohu všetkých farieb, 1988) та грецького поета Константина Кавафіса „Звершилося“ (Dokonané je, 1989). Мешкає в Братиславі.

ЛІТО

Сонце нам порозбивало вікна.
З вулиць лізе докучливий спів.

На целофановому небі
осаджується пара.
Множаться недостовірні вісті
про вітер.

Дерева першими починають гомоніти
про нас двох.

ТОБІ

Ти походиш від запаху.
Пом'ята квітка.
Я вдихаю тебе, завиту вузлом, мов дим.

Ти живеш на зорянім небі
і на циферблатах дігитальних годинників.

Ти дурманиш мене надійно
і швидше, ніж світло.

Від тебе у мене болить голова,
і донині я плутаю тебе с музикою.

ВИКРАДАННЯ

Я відчуваю рух твоїх вій,
як вони завихрюють світло десь за небокраєм.

Як ти постійно міняєшся
і разом з присмерками входиш
у сяйво полів.

Тремтіння дозріваючих садів!
Твоє духмяне зітхання яблук.

Вітер в твоєму волоссі
мене відносить.

ВТРУЧАННЯ

Коли повітря зупиниться
прямо перед твоїм обличчям
і проконтролює обсяг легенів,
коли сонце звернеться до тебе
з умовним таємним словом,
тільки тоді це буде ясно тобі.

Можна переступити крайнебо
і думати про щось інше.

Гірські масиви пильно оголюють
бетонні конструкції вершин.
У кронах дерев стрекочуть телеграфні станції.

Ти звучиш на октаву вище.

Єдина ракета
легенько черкне по небу зеленим світлом.

І так я тебе безупинно впізнаю
і настраюю дихання по твоєму.

РОЯЛЬ

Коли у кожного буде свій ключ
від цієї самої квартири,
я перенесу шматок саду
на другий поверх.

Коли-небудь і я сам туди прийду,
чистий
і старанно побритий,
слухати домашні концерти.

Напевно, прийду
незграбно, мов рояль,
і завжди якраз так, як він настроєний.

ПОДРУЖЖЯ

Було нас двоє,
і зісталась від нас
лиш невиразна кількість світанків
і присмеків.

Від того часу я блукаю по душах невиниклих речей,
об які постійно спотикаюсь.

Щоденно я бачу, як ти відцвітаєш
в обіймах отав.

І оволодіває мною страх
із-за свобідного пересування тварин.

Щоденно я тебе укладаю в очі,
як рисунок дитячий,
і затаюю дихання.

СЛОВО

Споконвіку було слово.
І це слово було
на папері.
Нечутне.
Слово, яке можна прикрити
долонею
чи іншими непрозорими речами.
Слово, яке можна поскладати
чи зім'яти.
Слово, яке жде,
коли його хто-небудь помітить.
Слово, яке страждає
відчуттям неповноцінності.
Слово, яке не користується попитом.
Одним словом:
слово
на папері,
набій коли споконвіку,
і, значить, перше.
Властиво, лише написана тінь
слова
тої єдиної речі,
якою володіють тіло і душа сумісно.

КВАРТИРА

Електрика
стирчить із стін,
мов світлі плями на рентгенівському знімку.

Вода
нагадує початок світу,
перший фонтан з дитинства
у парку курортного міста,
який ми раптом побачили.

Газ –
це зігріваюче почування дому –
довго тебе, до самої ночі,
освічує синім світлом.

КРУЖІННЯ

Рівномірно і швидко
весь час довкола
він сам собі сниться.
Старий нестерпний вентилятор.

У нього голова паморочиться
від дихання п'яниць.
Він вигадує, що він вертольот.
Вертиться.
Спостерігає.
Бачить і чує.
Знає більше, ніж інші.

Тріском
він безцеремонно відбирає слово
у ораторів на трибунах в кав'ярнях.

Йому вже давно пора у політехнічний музей,
та поки що він потрапив лише у літературу.

З НАГОДИ

Я люблю принагідні вірші.

Їх леткі пахощі
і чарівні кольори у повітрі.

Їх відверті слова,
справжні зітхання
і правдиві поклики.

Нічні водоспади,
парчеві місяці
і вежові концерти
в них найбільше люблю.

Коли присмерки упадуть на наш квартал,
я окину поглядом
нашу найману квартиру
і навшпиньки увійду у спальню
прилягти до тебе.

Тому що люблю принагідні вірші.

Їх неподівані слова,
стрімливі звуки
та неочікувані вигуки.

БІЛЯ СТОЛА

Лазарет польногового квіття
у вазі.
Стільки білизни,
що від неї стигне кров у жилах.

Так і в'янемо разом
відірвані
від життя.

ВИМУШЕНА ПОСАДКА У ТВОЄМ ВОЛОССІ

Літаки видумують,
що вони великі кораблі,
та хто високо літає, той низько падає.

Скорбота від перемоги
нестерпна.

У п'ятки твого волосся
мигають променисті уламки
повітряних кораблів,
а на дно очей
твоїх падають блискочиві загадки.

Без слова –
ніби усмішка на твоїх губах –
жду своєї можливості.

ТЯГОВІ АНГЕЛИ

І на кінці
буде слово,
і у кого буде,
у того буде останнє.

До тої пори буде вітер
разносити заразні вісті
про абсолютні душі,
свобідні від вмісту
алкоголю, повітря, землі
та інших нечистот.

Жінки – ці тягові ангели,
що складені із вогню і води,
будуть в майбутньому терпеливо переносити
тиск повітря,
редукованого на рівень мужчини.

І кінець кінцем
буде початок.

КОСОВО

Палаючий
паперовий
Гете
молиться
по-сербському
за чотириста мертвих дітей

У камінному оці Шіллера
блискотить сльоза ртуті

Це циганський плач
за маленьким циганським домом
на дні Адріатичного моря

Кров
має непереможний колір
синюватого небесного світанку
з якого вона падає
легка і мерехтлива
ніби спрей травневого дощу
щоб вона удобрила поранену землю

ЗМІСТ

Павол ЯНІК

Літо	4
Тобі	5
Викрадання	6
Втручання	7
Рояль	8
Подружжя	9
Слово	10
Квартира	11
Кружіння	12
З нагоди	13
Біля стола	14
Вимушена посадка у твоєм волоссі	15
Тягові ангели	16
Косово	17

Літературно-художнє видання
Із кузни часу
Антологія сучасної словацької поезії

Галайда Ілля Павлович – переклад зі словацької

ВАТ „Видавництво Закарпаття“
88011, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 1548
Від 29. 10. 2003 р.

Спілка українських письменників Словаччини
08001, Пряшів, Пожарніцька, 17

Видавництво „Nitech, s. r. o.“
08001, Пряшів, Пожарніцька, 17

Друк „All data,, v. o .s.“, Пряшів

2007